

4 diftracta fuerunt. Urceol. *conful.* 36. n. 12. & 13. *Manf. confult.* 33. n. 5. *Polft. d. ref.* 99. n. 18. *Rot. coram Bich. dec.* 457. n. 6. & *leg. in re dec.* 520. n. 1. & 2. p. 18. & *dec.* 288. n. 1. *cum feqq.* p. 19. cum aliis in decifione, quæ confirmatur. *fl. p. namitraguei* & hypotheca in hoc casu, quæ pro evictione, ac damnis, & interesse competit, non sumit initium a die, quo eundem obvenerit emptori, seu interpellationis, & mortæ, sed à die celebrati instrumenti emptionis, vel promiffæ evictionis, & liberationis à molestiis: nam licet promiffio præfata videatur conditionalis, quatenus molestiæ fequantur: atramen quia contractus venditionis est purus, & in eo fuit promiffa res libera, vacua, & expedita, illiusque defenfio à quacunque libertate, & molestia, talis folum dicitur potest quoad substantiam obligationis, respectu cuius est pura, aut actio, & hypotheca pro damnis, & interesse competens retrotrahatur usque ab initio promiffæ revelationis, indeque si aliqua ex bonis venditoris, aut fidejussoris hoc modo tempore inter venditionem, & evictionem fecutam distrahatur, obnoxia remaneat obligationibus, & hypothecis in vim instrumenti venditionis contractus, *Giovag. ref.* p. 8. n. 14. *cum feqq.* Mangil. *de evict.* q. 36. *sub n.* 9. *cum feqq.* & p. 37. n. 20. & noviffimè *Rot.* in Bononien. cautela Angeli 20. Martii proxime præteriti. *fl. titulum autem cor. me.*

5 Interpellatio quippe quæritur, ut hic, interesse ac damna fuerint in stipulatione deducta, tantum defervit ad denunciandum venditori, seu fidejussori factum fuisse locum illorum promissionis, ut profequitur *Giovagnon. ubi supra* n. 15. *cum feqq.* Laurent. *des. Avenionen.* 109. in fine. Quidquid forset, si hæc damna, & interesse non fuissent conventa in quibus terminis procedunt auctoritates in oppositum allegatæ ad probandum, quod ex mora, & interpellatione tantum damna debeantur, ut explicant *Mancic de tacit. lib.* 14. tit. 46. *§. Sed hoc sanè.* Rota coram Peuting. *dec.* 333. n. 3. ubi concordante, & in *re dec.* 261. n. 8. *cum feqq.* par. 19.

6 In nihilo obiecta repetita in reversum exceptione, quod huiusmodi damnum, seu interesse Ludovicis obvenerit ex impositione dicti census pro vitandis molestiis super bonis emptis, nõ fuerit intrinsecum, sed extrinsecum, tanquam proveniens non immediate ex re, fed occasione rei, quod propterea rem ipsam non sequatur penes tertium possessorem, ex Bart. *in l. unica n. 27. cum feq. C. de sent. quæ pro eo, quod interest.* Tor. *de camb. disp.* 3. q. 9. n. 26. *Rota post Cenc. de Cenc. q. 343. n. 6.* Quando quidem talis distinctio interesse intrinseci, & extrinseci, in iure nostro specialiter non appofita, sed à Doctoribus tantum conficta, sicut advertunt *Alicat. in d. l. unica cap. 7. C. de sentent. quæ pro eo, quod interest.* Seacc. *de commerc. 7. §. l. 2. n. 90. Gibalini. de usur. lib. 2. cap. 5. art. 2. n. 4. in subjecta materia redditur inapplicabilis, tum ex eo quod indistincte iura lancaverunt emptori quodlibet damnum, & interesse ex evictione, seu ex molestiis illatum reficiendum, esse, ut in *l. si in venditione 60. §. l. evictio 70. ff. de evict. l. si controversia 9. §. l. si cum qu. 17. §. l. cum successores 23. C. cod. tit. & in specie damnum etiam intrinsecum emptoris reficiendum esse defendit *Alicat. super d. l. unica cap. 7. cum feqq.* Caval. *commun. controu. commun. tom. 1. q. 111.* ubi in fine ait hanc opinionem esse magis veram, atque juridicam *Larr. dec. Granaten.* 74. *num. 16.* & admittere videtur *Ipsemet Torr. in contrarium citatus de camb. q. 9. disp. 3. n. 19. ante med.***

7 Indèque videmus, quod ille, cui imminet evictio super re emptæ, vel voluntarie potest pro ea liberanda assignare insolutum creditori proprium prædium, & a venditore, seu fidejussore repetere non solum pretium, sed etiam fructus & interestos, quos emptor ex dicto prædio percepisset, *Mafercoct. var. ref.* lib. 2. cap. 79. *num. 7.* *Castald. consult.* 7. *num. 25.* *Hermosill. ad Lopez. l. 32. gloss. 6. tit. 5. n. 38.* Mangil. *de evict.* q. 179. *num. 32.* *Rota in divers. dec.* 13. *num. 1. p. 4.* qui & si loquatur de emptore cotæto date insolutum proprium fundum, subintelligendi tamen sunt non de coactione præfata, per quam quis vigore actionis à iudice compellitur ad aliquid faciendum, sed de causativa, ex quo aliis eidem aliquod damnum immineret, si solve debet in pecunia magis difficilli debitori, sin minus præi subfationem prædii empei, quæ est semper magis damnofa, ut eleganter differit *Averdand. de Cenc. cap. 39. n. 13.* *Rot.* in Romana cambiorum 16. *Januar. proxime præteriti. §. præfata spectat in fine, coram me.*

8 Januar. proxime præteriti, §. præfata spectat in fine, coram me. aut emptor preveniendo evictionem dimittit potest creditorem, & a venditore pretium solum cum damnis, & interese prorsus extrinsecis repetere, ad tradita per *Hermosill. ad Lopez. tit. 5. lim. 37. §. l. 1. sub n. 194. in fine.* *Gufman. de evict. q. 113. n. 21.* *Card. de Luc. de Cenc. d. l. 32. n. 4.* ubi ait ita fuisse defcium, cum aliis in precedenti decifione, §. *Alis que eo quod.* Tum ex quo cum Ludovic, postquam molestias iudicialis passus fuerunt, eas interpellavit tam hæredibus præci-

tatis fidejussoris, quàm etiam Mancinis possessores, quodque non haberent pecuniam, & nisi in se molestias assumescent, ac creditores agentes dimitterent, coacti fuissent subire, de quo agitur, imponere, ac usuras censu fuisse, illam, prout successive ad hanc impositionem deveniunt, non inque eidem intimarunt, & fructus census solverunt, non inque in hoc casu distinctio damni, seu interesse intrinseci, & extrinseci, cum tanquam damnum emergens licet extrinsecum emptori debeatur a venditore, seu altero relevante debent, *Text. in l. si mandatum. §. si fidejussor. ff. mandati. Gratian. 11. de Cenc. disp. 140. n. 4. & disp. 244. n. 14.* *Rot. post Cenc. de Cenc. dec.* 554. n. 7. & in *re dec.* 25. *num. 12. & 13. p. 18.* cum aliis in decifione, quæ confirmatur, §. *pariformiter.* & in his circumstantiis nedum obstitit, sed potius faveat *dec.* 345. *post Cenc. de Cenc.* in objecto allegata, ut ex eisdem lectura.

Tum insuper ex quo tam venditor ipsorum bonorum, quàm Herculesius fidejussor pro indemnitate, & interesse quomodoque se obligarunt ad eumqueque damna, & interesse quomodoque, ac quæcumque causa provenientia; tunc enim documque, ac quæcumque causa provenientia; pro vitandis impositione census pro eundem emptorem facta pro vitandis molestiis super re emptæ, & si reputandum est, et damnum occasionale & extrinsecum, cum in dicta generali, & ampla obligatione ad damna & interesse executionem volito comprehensionem dicitur, ne alias illa reddatur superflua, & inanis, negari non potest illud deberi, & reficiendum esse, ad firmata per *Barbos. in l. de divisione 5. n. 32. var. fundè referunt. ff. de solut. matr. Epif. Rocca. 122. n. 47.* Mangil. *de evict. q. 179. n. 2. & 4.* *Stalban. de interest. lib. 1. q. 77. n. 3. & 4.* *Mude de action. empt. cap. ult. n. 26.* *Leotard. quæst. 75. n. 38.* *cum feqq.* *Larrea dec. Granat. 74. n. 16.* *Rot. cor. Seraph. dec.* 787. *num. 10. & 12.* *in re dec.* 227. *n. 5. et 6. par. 4. tom. 2. et in dec. 710. n. 3. p. 4. tom. 3. in re dec.* 227. *n. 5. et 6. par. 4. tom. 2. et in dec. 710. n. 3. p. 4. tom. 3.*

Eo minus subsistere via fuit altera oppositio, quod recitata interpellatio per Ludovicus facta suffragari eidem non possit pro atsequenda refecutione, damnorum, & interesse huiusmodi, tam ex quo sequuta non fuerit in principio litis sed post relaxatum mandatum, tam etiam ex quo in eadem denuntiatæ non fuerunt executionem factam fuisse ante evictionem, seu executionem dicti mandati, anteq. relaxatum impositionem dicti census, quam impedire poterant Mancini, & Herculesius veniendo ad causam, & defensionem assumendo iura quod cum nulla defensio competeret, prout docuit subsecutus eventus, necessaria non fuit intimatio molestiarum, cum etiam facta profutura non fuisset, *Cyrocch. de seque. 46. n. 99.* *Castald. consult.* 7. *num. 14.* *R. P. D. meo Anfal. de commerc. et mercat. disp.* 32. *n. 11.* *Rot. coram Bich. dec.* 315. *et in re dec.* 387. *n. 12. p. 17.* Et quod sufficienter etiam facta fuerit denuntiatio ad molestiarum iudicialium, defumitur ex ipsa interpellatione, quæ quo venditor, seu fidejussor in substantialia comprehendere potuit litam motam, ac molestias à creditoribus illatas, quod sufficit, ut abque alia denuntiatione comparere teneretur, & ab eisdem molestiis emptorem defendere, cum ea solum requiratur ad huiusmodi defensionem inducendam, *Mangil. de evict. q. 4. n. 84. cum feqq.*

Demum nullius penitus roboris competum fuit præfatum factam à defensoribus dd. Mancinis, quod Ludovicus non solverint pretium prædictorum bonorum ab ipsis emptorum, & super quibus molestias passi fuerit, & signanter ratam se 150 solvi accollatam Carolo Pinne, qua deinde ab ipsis Mancinis satisfacta fuit, ut in hoc deficientes obtinere non poterint immiffionem in Salviano: præterquam quod e nimid in longo iudicio nunquam deducum fuit, ut tamquam serotinum veniat reuicendum, ut dixit *Rot. cor. Rembold. dec.* 74. *num. 1.* in *Vicen. Parochialis* 15. *24. Novem. 1694. §. Clarus coram me, & in Bononien. Jurisdictionis de Gisleris j. Januarii, §. Arque, & 22. Aprilis 1695. §. postremo, coram R. P. D. meo Pio.*

In casu presentis solutio dicti pretii, & quidem integralis revocari non potuit in dubium ex instrumentis, atque quantis desuper confectis, ac datis in summ. repositionis ipsorum de Ludovicis n. 1. non obiacente dicta rata se 150. Carolo Pinne soluta fuerit per Mancinos, eo quia præsumi debet destinatum solutionem in alium modum fuisse conversam, vel hanc summam ab ipso venditore fuisse acceptam ex dictis quæstantiis realitatem, & integritatem solutionum probantibus, ex *Rota cor. Seraph. dec.* 1339. *num. 2. & coram Carr. dec.* 609. *num. 4.* iunctis ulterius, tum acquiescentia subsecuta per spatium 30 diebus antiorum à die stipulati instrumenti emptionis, ad exiret in *l. de frigid. et melleis. et l. si quis. ff. de panis. Rot. coram Mantica dec.* 266. *num. 5. et in re dec.* 175.

dec. 175. *num. 15. cum feqq.* p. 17. tum etiam venditione aliorum bonorum quadriennio. Post sequita favore dd. de Mancinis cum lege dicta supra, 150. eidem Pinne solvenda, quod ostendit immutatum fuisse præcedentem formam solvendi; nam alias facti fuissent venditores, si idem debitum bis solvi de mandante, *l. bona fides. ff. de regulis iur. Rot. coram Ninot. dec.* 37. *n. 7. & in re dec.* 57. *num. 9. p. 19.*

Et ita derelicta in presentibus audientia exceptione simulationis in precedenti per Mancinos opposita, conclusum fuit, utraque &c.

R. P. D. D. E. L' O. L. M. O.
Spoletana Censu.
Luna 16. Martii 1699.

A R G U M E N T U M.

Creditor qui censum habet cum obligatione præstandi fidejussorem, censum ipsum cessit cum specifica relatione ad instrumentum census; & cum in cessione non fuerit facta mentio de obligatione debitoris fidejussorem præstandi, deciditur, quod licet cessionarius negligens fuerit in petenda fidejussoris præstatione, agere valeat contra cedentem.

S U M M A R I U M.

- 1 Evictio bonis in solutum datur, statim commissa dicitur stipulatio agendi ex primivis iuribus in eum casum conventa.
- 2 Cessionarius si non fecerit conditiones contra debitorem census, non habet regressum ad venditorem cedentem, declaratur, n. 3. & 4.
- 3 Cessionario imputari non debet, si non egerit pro præstatione fidejussoris, si in cessione dictum non fuerit, quod debitor ad id quous vinctatur, & n. 6.
- 4 Amplia, licet in cessione indicatum fuerit instrumentum crediti cessi cum die, mense, & anno, arguo notarium, rogato, & n. 8.
- 5 Diligentia ubi frustratoria redderetur, opus non est quod adhibeatur.
- 6 Evictionis actio non datur, quando evicta fuit simplex possessio in iudicio Salviano.
- 7 Limita, si obligatio de evictione promissa fuerit in quocunque iudicio petitorio, & possessorio.
- 8 Præsertim regressus ad primæviam in casu molestiarum, effectum operatur à die constitutionis litis, adeo ut non sit expectanda evocatio, nec dominii, neque possessionis.
- 9 Et d. casu pro exercitio priorum iurium non est necessaria licentia defendere, & illius veritates & substantiam inquirere.
- 10 Periculum nominis in solutum spectat ad cessionarium, limita, n. 11.
- 11 Ex d. iuris evictio bonis in solutum datur, agi potest ex primivis.

DECISIO XLVI.

Difflato per obitum Francisce de Sanctis matrimonio illas inter ipsum, & Sulpiriam Frensfanellam contracto, Dorax, uti filia, donatario universali Equitis Petri Aloyisii de Sanctis, qui restitutione dotis in summa seuit 1000. eidem Sulpirie constituta, aliorum scutorum mille pro supra dote solemniter se obligaverat de anno 1629. in computum dictæ dotis inter alia assignavit, seu cessit dictæ Sulpirie unum censum scuto 400. in sorte per Dominicum Sanctum, eisdem fratres anno 1624. impostum, cum promissione exigibilitatis, ac cum expressa conditione, & pacto (sunt verba eisdem cessionis) quod in casu molestiarum, & evictionis dictorum censuum, vel alterius ipsorum ultra supra dictam promissionem de defensa, & evictione ad meliorem dictæ Sulpirie, & suorum autuolum possit, & liceat redire ad primæviam iura & obligationes de restituendo dote, *ff. de Aloyisii, n. 2.*

Vigore prænarata cessionis egit Sulpiria pro fructibus decursis, obtentoque pro illis mandato executivo de anno 1652. omnia bona debitorum fuerunt in illius executionem pro curis 118. deliberata Andrea Gratiano, qui illa favore ipsius Sulpirie subinde retrocessit; sed cum de anno 1661. eadem Sulpiria præfatis bonis expoliata fuerit, creditores anteriores communium debitorum in vim utilis Salviani interdixit obnuentur imitti in quibus molestias sibi illata Sulpiria cessionaria intimare haud omiserit Paulo Saxatello Doralicis cedentis hoc interim defunctæ filio, & hæredis) hinc Salvator Francischinus, qui tamquam creditor Sulpirie effectus fuit dominus dicti census, utendo iuribus ejus auctrici in instrumentum cessionis præfatis

judicium pro illius sorte, & fructibus instituit tam contra Moniales B. Rita Cascie, quam contra Moniales Sanctæ Margaritæ ejusdem loci hæredes proprietarias, & usufructuarias respectivè ejusdem Pauli Saxatelli causam habentis à d. Equite Petro Aloyisio de Sanctis, mandatque ab A. C. Silva reportavit, inde ad provocationem Salvatoris delata mihi causæ cognitione, dedidi dubium; *An casus de credito, tam respectu capitalis census, quam fructuum, illoque quoad fructus ob votorum scilicet non resoluti, respectu sortis domini responderent, constare de credito.*

Quandoquidem cum in cessione dicti census expressè conventum fuerit, quod in casu molestiæ, & evictionis licitum foret Sulpirie redire ad primæviam iura, & obligationes de restituendo dote, utique sequuta avocatione bonorum, super quibus cessionaria pro fructibus satisfieri obtinuerat, dicitur commissa stipulatio, ad eundem formam prælegatæ conventionis valent Sulpiria successores complementum dotis ex primivis iuribus expoliatur, juxta gloss. in *l. elegantior 24. verb. finis in fine de sign. act. ff. in l. iura 8. verb. non prohiberit, vers. salvo his no pactis, C. de sent. et interloc. cum. jud. Bald. in d. l. libera ante n. 1. libique Salicet. pariter n. 1. Cyriac. *contr. 50. & 29. ff. Mangil. de evict.* n. 144. *num. 30 & 32.* Arias de Mesa *var. resp. lib. 1. cap. 46. n. 3. Card. de Luc. de credit. disp. 32. n. 3. & 9. Ad den. ad Buratt. dec.* 645. *num. 27. Rot. in Romana census 26. Junii 1682. §. Nec refragatur, coram bon. memor. Guazardo.**

Non relevante, quod Sulpiria cessionaria adversus debitorum cessos non fecerit debitas, ac continuatas diligencias, atque idco illius successores contra hæredes cedentis regressus non competat, ad latè tradita per *Urceol. consult.* 2. *num. 23.* *Rocc. disput. iur. Spoletan. cap. 51. num. 2.* & alibi passim: omisso enim, quod diligentia contra debitorem cessum tunc solum requiritur, ubi cessionarius ex capite inexistibilis iudicium instituit: secus autem quando ut in hypothesei tentatur regressus ex titulo evictionis, & molestiarum, ut distinguunt *Urceol. d. consult.* 2. *num. 38.* *Rota coram Merlin. dec.* 639. *num. 8.* cessat præterea difficultas in factis: nam Sulpiria, quoad usque vixerunt debitoribus, omnes fere fructus exegit; post vero illorum obitum non definit de anno 1652. pro successivè decursis in quantitate scuto 120. mandatum executivum expedire, illudque exequi facere super omnibus bonis hæreditariis usque ad illorum positivam deliberationem. Et demum de anno 1661. aliud mandatum pro scuto 290. pariter expedivit, quod tamen ob deficientiam bonorum executioni demandari non potuit. Undè cum ex his appareat, omnem fuisse adhibitam diligentiam, maioremque nihil profuturam esse, nihil utique imputari potest Sulpirie cessionarie, iuxta notata per *Paninmol. dec. 18. adnot. 1. n. 21. & feqq. Rot. dec.* 676. *n. 11. p. 2. rec.*

Neque ex eo, quod neglexerit renovationem fideiussorum in certis casibus in impositione census conventam, illius culpæ adscribenda est superventæ inexistibilis creditoris cessi. Quoniam cum ipsa tæta ius in instrumentum adiectum semper ignoraverit, ut de facto probatur ex ipsamet cessione, in qua de facultate huiusmodi nulla penitus habita fuit mentio, & de iure, alio non apparente, semper presumitur *l. de his, ff. de transact. Bald. consult.* 636. *n. 139.* *Peterg. de fideicom. art. 52. num. 35.* *Rot. coram Bich. dec.* 452. *num. 27.* potissimum in muliere, in qua ob sexus imbecillitatem maior etiam militat presumpcio ignorantie iurium sibi competentium, ut tradunt *Cyriac. contr. 474. n. 31. & feqq. Rota in re. p. 1. dec. 621. n. 2.* & in Bononien. fideicommissi 1. Martii 1697. §. *convincentur, & 9.* Decembris eiusdem anni, §. *ignorantia,* coram Reverendissimo D. meo Iuliano Decano, confirmata coram me 23. Junii 1698. §. *Verum tamen,* nulla profecto præiudicialis negligentia adscribi potest Sulpirie, cum negligere nunquam dicitur qui ignorat, sed potius ob ignorantiam reputetur, ac si facultatem agendi non habuisset, ad textum expressum in *l. annus, ff. de calumnias. Arias de Mesa var. resp. l. 1. c. 8. sub num. 12.* *Posthum. ref.* 139. *num. 46.* *Thomat. dec.* 101. *num. 66.* *Rot. cor. Card. Carr. dec.* 32. *num. 20.*

Quamvis autem in cessionem indicatum fuerit instrumentum impositionis census, expressio etiam nomine Notarii de eodem rogati: non indè tamen inferendum est ad scientiam memoratæ facultatis in illo comprehendere, ex sola, & simpliciter enunciativa instrumenti argui quidem posse illius generalis scientiam, non autem specialis cognitio quoad omnia pacta & iura in eodem contenta, *Alfordand. consult.* 55. *n. 37. & feq. lib. 1. Adolin. resp. lib. 1. n. 51.* *Gobb. consult.* 12. *n. 20.* *Surd. dec.* 216. *num. 43.* *Ofasch. dec.* 112. *num. 15.* *verf. non obstat, Rot. coram Bich. dec.* 7. *num. 12.* *cor. Duran. dec.* 426. *num. 17.* & in Bononien. fideicommissi 1. Martii 1697. §. *Sed etiam quia,* cor.

hujusmodi possessionis circumscriptione, una cum commissione causa Sacra Rota eandem signaturam adiverint, rescriptum prodit, nihil de circumscriptione quoad sententiam de appellacione, & in reliquis alteri Prælati quoad legitimum: Quamobrem causa mihi uti Prælati commissi, cum decreto R.P.D. Auditoris Sanctissimi, quod per Venerabilis Rote Judicium exoptantes Camillo subministratum singula expense, consilii de more DD. An sit procedendum ad legitimam executionem, & respectu sit danda immiffio, vel potius sit danda manutentio? & post dilatam resolutionem in Rota diei 30. Januarii præteriti, conveniunt modo in rescripto non esse procedendum ad legitimam, nec esse dandam immiffionem Canonico Guido, & Alexandro Camilli hoc interim desinunt filii, & hæredibus.

Moti ex eo, quod dicti fratres del Palaggio pro hoc credito cambii duntaxat obligatum habent Florellum, quoad Audricis favorem cambium contraxit, non tamen Patriarcham, qui in eo non accessit, minime fideiussor, ut ea propter super his domibus olim ab ipso possessis, deindeque R.P.D. Leonii venundatis, in tantum in bonis alterius, quam debito, nec ulterior executio, minime immiffio debita videatur, text. in l. si quis possit hoc, C. de bonis præscripti, Castr. in l. à Div. R. D. §. in venditione, n. 4. ff. de re iudic. Rota coram Bichio dec. 607. n. 8. & coram Priolo dec. 366. n. 16.

Nec ad convincendam in Patriarcha, fuisse boni obligationem pro hoc debito cambiali valuit in oppositum adduci prænarata subingressio per Dianorum Audricem nominatorum fratrum obtenta in iudicium antioritatis, & portiozitatatis rata census cum pecuniis cambialis dimitti, ut census in cambium transfusus quodammodo unus, & idem cum primo dicatur, & per hanc transfusionem censuales fideiussor liberatus minime remaneret, ex Rota coram Ubaldo, dec. 99. & dec. 142. per Rot. cor. Priolo dec. 350. pariter per totam in Romana census 21. Aprilis 1692. §. Quia cum societas cum segg. confirmata 20. Februarii 1692. coram bon. memor. 1. Urfino, & in Romana, sex Tusculana Bonorum 18. Junii 1694. coram Reverendissimo D. meo Decano. Etenim non versatur in transfusione contractus in alium similem eiusdemque nature, ut durior nullatenus existit fideiussoris obligatio; neque præcedens contractus novatus, & extinctus; in quibus equidem terminis procedunt, seu intelligi debent auctoritates in objecto allegatæ: sed de transfusione contractus in alterum prorsus incompatibilem, & disparatam nature, magisque cum præiudicio fideiussoris, quo namque casu ob priori novationem, & alterationem exinde resultatem, fideiussor sit in primo statim in totum liberatus remanet, ad litteralem text. in l. novatione, C. de fideiussor. quem communiter sequuntur, & præ cæteris Cyriac. 2. controu. 101. n. 28. & 35. Castr. controu. 150. n. 52. Rocce. 2. controu. 120. n. 48. Bonden. collect. legal. 43. n. 259. in fine disp. 22. Henriq. de fideiussor. cap. 20. §. 3. num. 3. Valeron. de tranfact. tit. 2. quæst. 8. num. 7. Urcel. eodem in tractat. q. 74. n. 6. Scopp. ad Gratian. dec. 117. num. 34. Posth. dec. Bonon. 43. num. 22. cum segg. Rota coram Duo. Jun. dec. 272. & dec. 205. utrobique n. 5. ut si obligatio continuata præterdatur, offerri debet novus ipsius assensus, iuxta notata per Pacian. em. 552. n. 10. Menoch. conf. 246. n. 9. cum segg. Androel. contr. 45. n. 17. Rocce. de disp. iur. 129. n. 40. Vilod. de fuggerio. cap. 18. §. 1. n. 61. Salgad. in l. iur. credit. p. 3. cap. 18. n. 16. Posth. d. dec. Bonon. 43. n. 22. Urcel. dec. Florent. 21. num. 49.

Quod autem contractus cambialis sit prorsus incompatibilis cum censuali, firmavit Rota in Romana cambiorum 26. Junii 1693. §. incompatibilis, anteq. coram bon. mem. 5. Urfino Decano, & in alia Romana cambiorum 16. Januarii præteriti, §. Quod anteq. antiquum, coram me; & quidem cum præiudicio fideiussoris, nam census per famigeratam constitutionem Planam est irrepetibilis, respectu creditoris, & ruina, vel chafinate fundi censiti potest extringui, quod secus est in cambio. Quodque ob hanc incompatibilitatem secuta fuerit factio novorum, & extinctio præcedentis contractus censuales, decidit text. in l. ff. de novat. & tradunt Rocce. disp. 138. n. 15. Rot. coram Seraph. dec. 1063. n. 2. coram Bichio dec. 28. n. 29. in rec. dec. 150. n. 19. p. 5. dec. 432. n. 4. p. 9. dec. 712. n. 12. p. 18. & in d. Romana cambiorum cor. bon. memor. Urfino sit. §. incompatibilis, & pleniùs in altera coram me, eodem §. Quod anteq. antiquum.

Abque eo quod in exclusionem talis incompatibilis, & consequentem novationis obstat potuerit duplex exceptio; non prima desumpta ex protestatione, seu pacto ad favorem antedictæ Dianore adiecto reportandi dictam cessionem, excludendique tam agendo, quam excipiendo creditores etiam fideiussoris in censu quoadquidem talis voluntas

seu præservatio, nec prænotata incompatibilitatem, minimeque novationem ex ministerio legis, illicet secutam, fustulit, cum habeatur tanquam contractus factus, proinde nullus roboris, & efficacis; signanter contra fideiussorem inficiam, & debententem, ut in specie observant Lanar. conf. 23. n. 6. Amat. ref. 50. n. 17. cum segg. Androel. contr. 383. n. 16. & 7. segg. Rocce. d. disp. 120. n. 49. 1. cum segg. Merlin. de pign. lib. 5. q. 30. n. 22. & 25. Urcel. de tranf. 79. n. 19. Scopp. ad Grat. dec. 117. n. 29. cum segg. & n. 25. Caspov. dec. Siffon. 251. n. 19. Rot. cor. Coccin. dec. 329. n. 8. in dicta Romana cambiorum, §. Hæu d. rescripte, coram bon. mem. Urfino, & in altera coram me, §. Equæ magis ubi concordantes.

Loque minis altera, quod Patriarcha reputari non possit uti fideiussor in censu, fed Corrus debendit, tum quia accessit uti principalis principaliter, & infolidum, ex Card. de Luc. 8. de feud. disp. 52. n. 3. & disp. 100. n. 2. Rot. cor. Bich. dec. 303. n. 12. & 13. & dec. 306. n. 35. in rec. dec. 30. n. 4. cum segg. part. 17. & Post Zach. de oblig. Cam. dec. 242. n. 5. & in dicta Romana, fed Tusculana Bonorum 18. Junii 1694. coram Reverendissimo Decano etiam quia consentit, & passus fuit censum super dicta eius domo imponi, ex nuper firmatis in Romana Assensitilia 9. Novembris 1698. coram Reverendissimo D. meo Decano n. 43. cum segg. Si quidem nihilominus non desinit esse fideiussor, seu in hoc ad nihil tenetur; nam respectu d. accessionis, uti principaliter, & infolidum, ex eodem operatur, quod fideiussor excluditur à beneficio excussionis, non autem immutat qualitatem fideiussoris, quæ semper dicitur accessoris, ut in puncto Androel. A. contr. 373. n. 12. & procedit tantum in illo contractu, fed casu, in quo fideiussor fide obligavit, & sic in contractu census, non autem cambii, Rot. post Cenc. de Cens. dec. 549. n. 6. & in rec. dec. 430. sub n. 7. cor. sed non vide p. 14. Quod verò ad permissionem Patriarchæ, quod super eam eius domus census fuisse impostus, ultra quod est in diverso contractu, nec immutat in eo qualitatem fideiussoris, cum uti tamen in stipulatione accesserit erga principalem creditorem, ad text. in l. 5. §. T. alius accipit, ff. de verb. oblig. Henriq. de fideiussor. l. 11. m. 2. indæque rediur inapplicabilis citata dec. i. edita in Romana Assensitiliana, nam ibi Columna geserat figuram veri promissoris attergeudo loca mortium favore Rev. Cameræ, non autem fideiussoris, ut ex lectura.

Pariter relevare, nec visa fuit altera oppositio, quod fideiussor tenetur ad fructus cambii eodem modo, quod ad fructus census correspondentes tenebatur, cum in hoc nullum præiudicium recipiat, sed potius utilitatem in substantia, ex quo agitur de cambii limitatis, qui decrescere possunt, non sic fructus census fixi, & invariables, ex his que habentur per Mart. Medic. dec. 568. n. 46. & 51. Etenim ex supra firmatis per novationem prioris contractus census in incompatibilitate alterius cambialis inductam; fideiussoris obligatio in totum extinguit remanet, ut præterdatur etiam cum vigere quoad fructus, sed ad rem considerat Androel. A. contr. 373. num. 21. cum segg. Nec in proposito contrarium firmat Mart. Medic. cum potius movetur ex novatione in suo casu non secuta, ibique nullum damnium, seu præiudicium fideiussoris concurrat, quod asseri non potest in presenti, cum perfecto integro, prout fieri debet, renore contractus cambialis, non autem eo in partes scisso, maximum resultat præiudicium fideiussori ex repetibilitate foris superius ponderata, quod non contingat in censu; non subsistens, quod in hypothesi foris census remansisset repetibilis, ex quo fundus censuali præcedente ex quo pluribus hypothecis fuit subiectus, dum offensum non fuit fundum esse incapacem sustinendi censum posteriori loco venditum, prout requirit Rot. post 2. vol. conf. Farinae. dec. 126. per iur. Et coram Peuting. dec. 83. num. 3. cum segg.

Et data per hypothesein suppositi incapacitate fundi, fors perneceffe non fuisset repetibilis, cum propter actio pro additione fundi liberi ab hypothecis, Card. de Luc. de cens. disp. 31. n. 10. & admittit Rot. in Firmana census 9. Junii præteriti §. Neque hinc restitutioni cor. me; ac in omnem casum satis esset, quod aliquod concurrat præiudicium, ut reddatur inapplicabilis doctrina Mart. Med. sic explicat Rocce. d. disp. 120. n. 41.

Et ita omnia tanquam superflua inspectione quoad retentionem subsidiariæ per Veropiosius ductam, conclusum fuit per binas vices propolita, partibus auditis.

R. P. D. PRIOLO

Romana Immissio. Venetis 8. Martii 1694.

ARGUMENTUM.

An creditor, qui iura sua deducere omiserit, perdat hypothecam super re in lire deducta, iuxta casum disc. 29. Card. de Luc. de credit.

SUMMARIUM.

1. Creditor qui in iudicio citatus non se opponit, censetur remittere ius sua hypotheca.
2. Agi non potest ex causa juris incerti.
3. Fideiussor non est creditor eius, pro quo fideiussor, nisi post passus molestias.
4. Pro remissione hypotheca sufficit aliquo modo esse creditorem.
5. Non presumitur remissio juris ignorati.
6. Ex sola scientia instrumenti non inferatur ad explicitam scientiam omnium in eo contentorum.
7. Explicatur text. in l. si eo tempore, Cod. de remiss. pign. ut procedat, si creditoris præsentis proclamata fuerint citati, etique præfixus terminus ad agendum.
8. Salvianista pro ceteri satisfactio non impeditur agere ad alia bona sui debitoris.
9. Notula jurata per Salvianistam exhibita super liquidatione fructuum standum est, donec contrarium probetur.
10. Liquidatio fit mediante calculo mathematico.

DECISIO XLIX.

Ad evitanda fundamenta decisionis editæ coram me sub die 1. Julii proxime præteriti duplex repetebatur exceptio à scribentibus pro Sanonetro, sed quia neutra adhuc hoste viva fuit subsistens, DD. iterum in decisis.

Non quidem prima desumpta ex eo, quod puella agentes ad immiffionem controversi census de tempore secuta deliberationis legitime citatæ in qua liber parte iudicii passæ fuerunt illius dominium transferri in personam Sanonetri; idemque eius favore censetur remissio fideiussoris proprie hypothecæ, ad text. express. in l. eo tempore, C. de remiss. pignor. cum aliis non negantur. de pignor. part. 6. membr. 3. n. 25. Mart. vob. p. 181. post Borghin. Cavalcar. dec. 17. n. 42.

Quoniam hæc exceptio de facili submoveri visa fuit: nam de eo tempore creditum puellarum non præexistebat, nam occasione fideiussionis factæ à Patriarcha Blondo earum favore adhuc molestias passæ non fuerant, idemque cum illarum visus esset omnino incertum, & conditionale, quod poterat esse & non esse, sicut ex causa hujus juris incerti, & solummodo à futuro eventu pendens agere non possunt in iudicio, per text. in l. §. si sit, C. de annal. except. & leg. prima in fin. Cod. de bon. qua liber. & tradunt Alex. conf. 95. numer. 3. cor. sed ita est lib. 1. & Rot. in recent. dec. 172. numer. 12. part. 10. ita tenentur citatæ tenebantur sua iura deducere, cum tunc remissio non esset propria creditricis, iuxta theoriam Card. de Luc. in l. ff. cert. per. cum pluribus allegatis sequitur Surd. dec. 283. n. 1. cum segg. Non obstante quod pro effectu remissionis hypothecæ sufficit illas ex causa promissæ liberationis fuisse se fateri largo modo creditricis, ad tradita per Salgad. in l. iur. credit. part. 1. cap. 8. n. 24. cum segg. & Peregrin. de iur. lib. lib. §. tit. 1. n. 21. quia ultra superius animadvertit DD. considerantibus hoc ius promissæ liberationis fuisse in pugnis omnino incognitum, ideoque censendum esse, quod ille nullo modo præcipiente ponetur remissionem hypothecæ, quam sibi competere penitus ignorabat, & de iure exercere non poterat, Castr. conf. 375. num. 5. lib. 1. Surd. conf. 70. n. 4. & segg. Gomez. varior. lib. 1. cap. 12. n. 82. ver. item addo lib. 1. Franch. dec. 80. n. 24. & Rota coram Bich. dec. 492. n. 26. & segg.

Nec scientia hujus crediti desumi potuit ex eo, quod instrumentum dotale Virginie, in quo contentur fideiussio Patriarchæ, productum fuerit contra puellas ab eo causam habentes, quia cum agatur de notabili illarum præiudicio ex sola scientia instrumenti argumentum non est ad explicitam scientiam de passis, & conditionibus in eo contentis, cum præsumptio tali casu non sufficiat, fed requiratur certa, & indubitata, per text. in l. de bis, ff. de tranfact. gl. in cap. consuetudines, verb. fecerit de assell. in l. Surd. conf. 328. n. 28. & Rota in rec. dec. 75. n. 4. cum segg. p. 11. & dec. 40. n. 20. p. 13.

Premissa vero, & fortius urgere visa sunt, quia dispositio text. in l. si eo tempore, procedit solummodo, si creditoris proclamata admoniti, cum præsentis essent, ius suum experti non sunt: tunc enim possunt videri obligationem pignori amiffisse; idemque non sufficit in toto iudicio, & in actu imminenti deliberationis fuisse citatas puellas pro eorum iure, & interesse, fed necesse erat, quod per iudiciale proclamam illi personaliter admonitis, fuisset præfixus terminus ad agendum, alioquin putantes ius suum esse salvum, ex sola citatione non presumuntur illud remittere voluisse, ut præter Odofred. & alios ad eam legem scribentes, notant Bart. in l. 2. n. 3. & l. iur. §. non videtur n. 20. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. solvat. Merl. de pign. lib. 4. q. 109. n. 57. cum segg. & Rota coram Seraph. dec. 994. n. 2. & 3.

Sublata ex remissione hypothecæ, minus proficit altera exceptio ex liquidatione crediti mutata, quia citati pro

Decis. ad Theatr. de Luca Vol. III.

controverso censu defensores puellarum obtinuerint immiffionem ad partem domus magnæ sitæ in regione Pontis; & ex ea etiam pensiones exegerint, quia tamen illius redditus facti non sunt, ut apparet ex notula jurata per Adricos exhibitæ, ut celeriter se satisfaciunt, impeditæ non remanent, quominus agere possint ad alia bona sui debitoris.

Nec dicatur, notulam juratam, utpote non contententem omnes redditus à puellis exactos, tamquam defectuam suffragari non posse ad ostendam earum crediti liquidationem, quia cum illa fuisset ad portionem domus associatæ, & pro eadem rata fructus exegerint, non tenebantur in propriam satisfactionem imputare pensiones totius domus; idemque cum ex notula recognoscatur, quod ipse perceperint, eique standum sit, quousque contrarium à Sanonetro concluderetur probetur. Rota coram Bich. dec. 547. n. 18. Celf. dec. 350. n. 15. in rec. dec. 161. n. 29. p. 6. & dec. 302. n. 1. cum segg. p. 14. cessat quæcumque crediti turbiditas, quando facta supputatione ex calculo arithmetico statim liquetur residualis illius quantitas, iuxta deducta per Rot. in rec. dec. 608. n. 5. p. 3. dec. 341. n. 9. p. 11. cum aliis deductis in precedenti decisi, hujus 10. causa, sub die 9. Decembris 1689. §. Iustitia autem. coram Reverend. Decano.

Nec in diminutione hujus crediti imputanda est immiffio ab Adricibus obtenta, tam super censu debito à DD. de Vifinis, quam super domo possessa ab Elisabetha, quia respectu census non constar illius fructus fuisse exactos, & quo ad domum in gradu appellationis Elisabethæ sententiam præcedentis revocatoriam reportavit; idemque non sequuto effectu immiffionis, ex illius rediditibus, tamquam non pervenit ad manus puellarum, imminuit non poterat earum creditum.

Et ita utraque &c.

R. P. D. ALBERGATO.

Romana Census.

Merc. 14. Junii 1696.

ARGUMENTUM.

An solutio facta in manibus solventem liberet, & si iudicis emanaverit inhibico, ne solveret, casu quo cessionis instrumentum minime exierit productum; et valde notabilis decifio edita in eadem materia, in qua Card. de Luc. panditè discursum, qui est 70. sub tit. de credit.

SUMMARIUM.

1. Fructus ex censu extincto solvi non debet.
2. Extinctio facta in manibus cedenti ante notificationem cessionem subsistit, & n. 3.
3. Amplius, licet facta fuerit notificatio, ac impletur a extiterit inhibico, si cesso cum suis quantitibus intima non fuerit.
4. Inhibico quoad fructus non operatur impedimentum quoad sortis restitutionem.
5. Decretum circumscriptum urgere non potest.
6. Quoties de iure alicuius habuisset, sufficit illum citare non tamquam principalem, sed pro omni iure & interesse.
7. Instrumentum facti probationem probatum.
8. Solutione eius quod debetur, quæcumque tollitur obligatio.

DECISIO I.

Si non fuerint soluti fructus census, de quo agitur, Dianæ post annum 1630. quorum solutiones à Tibalda eius herede nunquam exhibitæ fuerunt sub rescripto die prædicta facta, quod nempè dabitur resolutio à D. Ponente, recedendum esse existimantur domini proponente bo. me. Bichio à decisi in hac causa coram ipso, sub die 17. Junii 1692. & 16. Junii 1694. Camque ipse motu præventus hodiernam resolutionem extendere non poterit, in eius locum subrogatus, hoc minus implevi, & ratio fuit, quia mandatum A. C. condemnans Marchionem del Drago ad solutionem fructuum census scilicet 1000. exequi non potest, quia censu per ipsum Marchionem semel legitime extincto fructus, ex illo amplius solvi non debent, Gratian. disp. 951. n. 20. Rota in Romana fideicommissi, seu Salviani 28. Apr. 1651. §. Primo in fin. cor. R. P. D. meo Celfo & in Rom. censur. 17. Martii 1651. §. Ideo domini, cor. eod. b. m. Bichio.

Censum verò fuisse legitime extinctum, ex eo constare dicebant domini, quia Marchio ratum controverfiam scilicet 1000. de anno 1653. restituit Tarquinio, & Leonardo de Tachis filiis, & hæredibus Plautillæ census donatarie, qui tamquam tales, & existentes in quasi possessione percipiendi fructus, censum Marchioni retrovendere potuerunt, & non præcedente formali notificatione cessionis factæ per Plautillam ad favorem Dianæ Marchis trinitio urivalida suffragatur, DD. in l. si quis 23. C. de pati.

2 *de post. Cenc. de Cent. g. 100. n. 23. & segg. Rot. post ipsum dec. 167. n. 1. & de 292. n. 7. de 513. n. 10. & in Affen. Mandati 26 Aprilis 1652. §. Et primo coram R.P.D. Melio.*

Nec prædicta cessio ann. 1592. facta occasione nuptiarum à Plautilla pro totidem in pecunia numerata receptis à matre, impedire potuit Marchionem, quin Tachis formem principalem restitueret, quia dum instrumentum præfatæ cessionis nunquam fuit contra Marchionem productum, ne que adimpleta eius protestatio, nihil fieri nisi legitimatis personis, quæ per d. instrumenti productionem erat legitimanda, nec individualis eius scientia probatur, imò de contraria possessione filiorum Plautilla, constat, dum ipsi contra Marchionem mandati executivi relaxationem obtinuerunt pro fructibus census, citata etiam ad id Tibalda, & plures terminos subsequenter ab ipso exegerunt, iuste credere potuit Marchio eisdem esse veros dominos, tamquam hæredes Plautilla, & tamquam Census possessores, & cum illis restituendo pecuniam Census extinguere, & liberationem consequi, Bart. in l. si verban. §. sub nu. 4. ubi laf. sub nu. 7. ff. de condit. indeb. Ciriac. contr. 123. num. 8. Ad den. ad Buratt. decis. 2. n. 16. Rot. decis. 373. n. 3. part. 1. recent.

Hinc parùm refert, quod nota fuerit Marchioni cessio à Plautilla Dianæ matris facta, ex quo à iudice inhibitus fuit ne fructus solveret alteri, quam Francisce Tibalde ejusdem Dianæ hæredi, quia citatio ad videndum inheri non personaliter, sed domi exequata fuit, & cessante actuali productione instrumenti cessionis, ut supra, intimatio subsequens, atque inhibito nullum effectum operari poterit, cum de eo nullam faciant mentionem, prout omnino necessarium erat, non solum de ipso, sed de omnibus qualitatibus in eo contentis, ad effectum, ut ex scientia Marchio obligaretur, Bart. in l. non solim §. moris, n. 51. & segg. ff. de nov. oper. nunc. plene Surd. conf. 156. n. 136. lib. 1. Rot. post tract. de oblig. cam. dec. 124. n. 7. & post Cenc. de Cenc. dec. 292. n. 10. & in d. Affen. mandati §. & primo in fin.

Tum etiam quia inhibito ad fructus legitur restricta, & ideò quoad formem principalem nihil operari potest, ut tradit Masfrill. dec. 216. n. 24. & quod plus est, præcedens decretum de non solvente alteri, quam Francisce Tibalde census circumdum fuit, & revocatum pro aliud emanatum de anno 1630. in quo dictum fuit, quod Tachis fieret solutio fructuum, l. & post octiduum 73. §. quod si, ff. de iudic. Rot. cor. Buratt. dec. 574. n. 11. à quo tempore circa Tibalda nunquam amplius fructus Census exegit, quod consideravit Rot. in Urbeveterana Censu 23. Febr. 1654. §. neque ubi sit cor. bon. mem. Bichio.

Hoc autem decretum Tachis favorabile non reddidit nullum, ex quo Tibalda non fuerit citata tamquam generalis, sed tantum pro suo prætenso jure, & interesse. Cum enim de illo tempore dubium esset, & adhuc sub iudice liti permaneret, ad quem verò ex dominis hujusmodi Census pertineret, an scilicet ad Tibaldam, an verò ad filios Plautilla, non debuit ipsa alio modo citari, ne persona eius pro legitima appareat.

Ex ceptio collisionis inter Marchionem & fratres de Tachis nullam habet in factis substantiam, quia de pecuniis retra cõs per Marchionem ex Castro vendito constat extinctum fuisse census per publ. instrumentum, quod etiam in subiecta materia censuræ fuerat probationem probatam, rem claram, & manifestam, tradit Rot. in Assien. census 22. Aprilis 1652. coram R.P.D. meo Zarate, & de subsequenti investimento eisdem pretii in tot locis montium loco d. Census apparet similiter ex publ. documentis, contra quæ loca montium poterit Tibalda, quatenus bonum jus fore credat, actiones suas experiri absque eo, quod molestus Marchionem vigore obligationis pro solutionem ejus, quod debeatur, jam extinctæ, §. 1. in fin. quib. mod. toll. oblig. Et ita utraque &c.

REVERENDISS. P. D. EMERIX DECANO. Auximana transactionis.

Veneris 6. Junii 1687.

ARGUMENTUM. Subscriptio facta in folio albo non obligat subscriptentem nisi verisimilis adit notitia eorum, quæ postea in folio erant adnotanda, juxta quoque tradita per Card. de Luca dis. 81. de Credito.

SUMMARIUM.

- 1 Transactio nulla non privatur possessionem sua possessione.
- 2 Folium subscriptum in albo non producit actionem contra subscriptentem ex defectu consensus.
- 3 Juris probant contra illum, qui ea in iudicio reperit, etiam si sit tertius, & utatur clausula in parte, & partibus.

- 4 Relationis scilicet emissæ metu excommunicationis, remotis probationibus in contrarium, sufficienter probant.
- 5 Folium subscriptum in albo obligat subscriptentem, si iste habeat notitiam rei gerenda cum illo folio.
- 6 Suspicio falsitatis in civilibus non habet fidem scriptura.
- 7 Ratificatio inducitur per actus necessarij illam inferentes, juxta scientiam omnium partium contractus ratificanti.

DECISIO LII.

Metellus Franzonus filius Afcanii, post plures sententias latas favore Josephi Patruj, tum super fideicommissio Josephi Franzoni senioris ejus Patruj, quam super præsentia primogenitura ex capitulis matrimonialibus quondam Ludovicum Josephi filium ad illas secum componend. per amicabilem transactionem: quod ut facilius, & validius perficeretur, curavit, ut in uno ex quatuor foliis albis cum sola subscriptione Josephi, confirmato, & obligato, pro expendendis rebus domesticis ad requisitionem Ludovicæ, à Patre octuagenario illi ex Urbe per litteras transmisissis exiret urberem Auximi mandata, tum procuræ generale in persona ejusdem Ludovicæ ad transigendum cum Metello, cujus vigore cum deventum fuerit ad transactionem, in qua Metello promissum fuit totum id quod neque ipse, neque Afcanius illius Pater longo litigio obtinere poterant, cum clausula, ita quod censuræ promissæ factum proprium, & faciendum possibilia non excoisus, & re ad notitiam Josephi delata, ille ad excessum tam enormem statim iudicialiter reclamaverit, & decretum manutentionis obtinuerit, propositi hodie in gradu appellationis bipartitum dubium; primum nempe inter Josephum, & Metellum; A. n. & de cujus bono jure consistet etiam ad effectum manutentionis; & alterum inter Ludovicum, & Metellum: An fit relaxandum mandatum; & in utroque prodiit resolutio contraria Metello.

Ratio prioris fundata fuit in nullitate transactionis, quæ tamquam facta inter Ludovicum, & Metellum absente Josepho, & sine ipsius mandato procuræ, cum non obligat, neque respective privavit antiqua possessione bonorum, ad text. in cap. non præstat, & in c. quibus de reg. jur. in 6. l. 1. §. nihil, ff. de inoff. testam. cum aliis concordand. adductis per Rot. dec. 350. nu. 10. & segg. part. 19. recent.

Nec consensus, & mandatum defumi valent in Chyrogapho, cujus vigore Ludovicus transigit, tum nomine proprio, quam procuratoris Patris, quia tum ex litteris sibi mutuò com scriptis, tum etiam ex relationibus duorum testium, qui stipulationis transactionis interfuissent, constat consensus, & mandatum contentum in corpore Chyrogaphi fuisse scriptum à tertio ad dictam procuratorem Metelli, folio albo ad alium finem, & effectum subscripto per Josephum, & ab illius manibus extorto sub mendacito prætextu aliarum litterarum, adeoque sicuti ex hoc nulla resultat legitima probatio consensus, & mandati, ita nec etiam obligatio productiva actionis, ad tradita per Ang. in l. si ita stipulatur 126. §. Chyrogaphus n. 2. ff. de verb. oblig. Felin. in c. Quoniam conf. n. 48. de probat. Joseph. Vela dis. 25. nu. 36. Gratian. discept. 162. num. 2. ibique de Luca in observat. nu. 1. Ad d. Buratt. dec. 419. nu. 14. veris. & iudic. quia Rot. coram Merlino, dec. 98. nu. 3. & in rec. dec. 308. n. 3. par. 12.

Non obstat primum, quod litteræ scriptæ inter Patrem, & filium non probant contra Metellum, qui est tertius, & quod ad ellendam fidem Chyrogaphi non mereantur attendi simplices relationes testium metu excommunicationis deponentium, nisi formiter repetantur, quia cum Metellus iudicialiter repetierit contrarium litterarum in actis productas per Ludovicum, istæ contra ipsum plene probant, etiam si sit tertius, easque repetierit in parte, & partibus favorabilibus tantum, ut tradunt Genua de script. privor. lib. 1. g. 4. n. 151. & segg. Gratian. discept. 577. n. 11. & dixit Rota dec. 431. n. 7. & 8. part. 13. & dec. 174. n. 15. & segg. part. 17. Et relationes testium emissæ metu excommunicationis, licet de se per se plene non probant, nisi illi firmiter repetantur, nihilominus faciunt vehementis adminiculum, & remotis illi probationibus, prout hic, sufficientem gradum probationis constituunt, ad tradita per Curr. Jun. conf. 106. num. 8. veris. & licet prædicta, Cravet. conf. 198. nu. 11. Menoch. de arbit. q. 2. nu. 6. cum segg. Mascard. de probat. concl. 682. nu. 7. Franch. dec. 366. nu. 5.

Minus secundo, quod ex tenore epistolæ sub data diei 7. Februar. 1687. in qua Joseph transigit inclusa folia alba cum sola ipsius subscriptione Ludovicæ filio, videatur habuisse scientiam tractatus Concordiæ, ut desumitur ex verbis sequentibus: Quirivereretur si foliis diei meo sottoscritti, che mi rivobidete, & avvertirete molto bene come servivovene, e di dare à me vostro precioso mio governo, dove l'impiegavete per la Concordia; adeoque ex ea postmodum à Ludovicæ conclusa vigore folii in albo

in albo subscripti, remanserit obligatus, ut limitando regulam, tradunt in specie Imol. in d. si ita stipulatur, §. Chyrogaphus nu. 10. ibique etiam Angel. n. 2. & 3. ff. de verb. oblig. Innoc. in cap. 2. sub n. 4. de fid. infirmum, Zacch. de oblig. Camer. g. 21. num. 3. alique concordantes adducti per Modernum Mavannet. de conf. lib. 2. q. 8. nu. 7. & dixit Rota coram Seraph. dec. 97. §. sub n. 1. veris. quia hoc prædicta &c. quia illa verba per laudem Epistolæ, quæ ex relatione testis deponentis se ad instantiam Ludovicæ, qui procurabat inducere Patrem ad approbandum Concordiam; illa super addidisse pendente in lite in quodam patio relicto in margine ultima lineæ, ita ut in civibilibus nulla fit ei adhibenda fides, ex traditis per

6 Novotel alleg. 26. n. 130. Gratian. discept. 277. n. 7. & per Rot. coram Greg. decis. 575. n. 6. & in Romana, ver. Collen. hereditatis 14. Junii 1680. & 17. Junii 1681. utrobique, §. 1. coram Emin. D. meo Cardin. Vicecomite.

Magnificæ augetur ista suspicio, quia in antecedenti Epistola, in qua Ludovicæ Patrem rogaverat, ut sibi transmitteret septem folia alba per eam subscripta, nulla fit mentio Concordiæ, & illitum, quæ Roma agebantur cum Metello, sed solum aliarum omnino diversarum, cum quæ aliiis agebantur in partibus, ibi: Per la causa del Sapore con il sign. Bernardini eccorona procuræ d. V.S. il simile, se beveremo formata in Macerata per quel danaro; però honori di quattro fogli sottoscritti, confermo quanto di sopra, &c. confermo, n. obligo, mentre quelli hanno, hanno servito in produrre in altro passato occasione.

Neque demum tertio, quod in duabus litteris responsivis, quæ nempe scripta Metello, & altera cuidam communi amico, & concivi, approbaverit Concordiam jam initam esse gratias agendo pro muntio ibi dato, quia cum hujusmodi gratiarum actio fit concepta per verba Curialia, & emissæ de tempore, quo Joseph, non est apta inducere validam ratificationem, pro qua requiratur actus necessarius illam inferentes, unâ cum scientia specifica omnium partium in contractum appolitorum, ex firmatis per Rotam in Romana cambi 14. Junii 1684. §. frustra demum etiam, coram R.P.D. Flores Præsid. Granaten. Præsertim atrenta protestatione iudicialiter emissâ super nullitate Concordiæ bido post confiscriptas litteras, & receptum, ac vicium instrumentum transactionis; ex qua sicuti manifestè excluditur successus animus Josephi illam ratificandam, ita etiam declarat præcedens illius intentio in conscribendis litteris, & agendis gratis. Et ita utraque &c.

R. P. D. CACCIA.

Ravennaten. Salviani.

Veneris 20. Junii 1687.

ARGUMENTUM.

Debitor vendens creditor rem in excomputationem debitorum, fingitur à creditore emptore fuisse totum pretium debitori venditori solutum, & deinde ab ipso restitutum ad mensuram crediti per emptorem excomputati, adeò ut si sequatur evictio, possit quidem actione exempto vel de evictione agi, non autem ex primævis iuribus, quia ex rei evictione non tollitur pecunia fictè numerata, quæ substituit obligationem ad effectum retinendi; primævis tamen iura allegari possent, si tamen res in dominio evinceretur, secus si in loca detentatione.

SUMMARIUM.

- 1 Obligatio commercialis per debitoris solutionem in perpetuum remanet sublata.
- 2 Evictio, per quam extinguitur debitum, reviviscunt hypotheca contra debitorem, ejusque subinsurre, & agitur ex jure primævis.
- 3 Conclusio procedit, ubi evictio sequitur de ipsa re, qua directè cadat in extinctionem debiti per quamdam speciem permutationis, vel ubi reservatur jus pignoris, seu agitur de causa privilegiata dotis.
- 4 Secus verò quando per redemptionem actus non ipsa res emptæ, qua solum consideratur occasionaliter ad extinctionem, sed pretium illius, quod fingitur numeratum venditori, & postea ab emptore retro acceptum in satisfactionem sui crediti, extinguit obligationem.
- 5 Et enim casus non fit locus reviviscenæ priorum iurium per evictionem fundi, sed tantummodo datur actio ex empto, vel evictio.

Decis. ad Theatr. de Luca Vol. III.

- 6 Datur tamen reviviscenæ ad effectum retinendi, cum adhuc durare dicatur causa pignoris, & vis prioris hypotheca.
- 7 Reviviscenæ prædicta ad effectum retentionis procedere potest quando revera evincitur fundus, secus si in sola detentatione mediante Salviano.
- 8 Datur reviviscenæ priorum iurium ex evictione ad effectum retinendi quoad posteriores creditores, non autem respectu debitoris & fideiussoris, cum actio personalis, vel hypothecaria ex primævis iuribus amplius dari non possit.
- 9 Contra creditorem anteriorem retentionem non est allegabilis.

DECISIO LIII.

Responsum fuit constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum, quia super extremis necessariis in hoc iudicio amplius non erat questio, & remanente abundè probata in omnibus præteritis decis. 65. hujus causæ: exceptio verò quod Comes de Pompiliis nequeat immitti in controversium prædictum, in cuius pretii partem fuit excomputata Societas officii scut. 2000. in qua cum Guallimano venditor erat principaliter, & in solidum obligatus Camillus eorum auctor, tollitur ex ratione ponderata in prædictis decisionibus, quod nempe per excomputationem que fingit inter emptorem, & venditorem reciprocam numerationem, societas fuerat totaliter extincta, & sic obstat nequeat petiti commissio obligatio Camilli, quæ per solutionem debiti in perpetuum sublatâ remanisset, §. pecunia §. finali, ff. ut in possess. leg. & fidei. cum concordant.

Non obstante, quod evictate per quam extinguitur debitum, reviviscant hypotheca contra debitorem, eisque fructus, & agatur ex jure primævis, Mantie. de tacit. lib. 16. tit. 20. nu. 24. quia obiectum procedit, ubi evictio sequatur de ipsa re quæ directè cadat in extinctionem debiti per quamdam speciem permutationis; vel ubi reservatur jus pignoris, seu agitur de casu privilegiato dotis, juxta ea quæ distinguit Surd. conf. 145. num. 34. & segg. Gratian. discept. 3. nu. 16. Card. de Luca de feud. dis. 81. nu. 13. secus verò quando per reduplicationem actus non ipsa res empta, quæ solum consideratur occasionaliter ad extinctionem, sed pretium illius quod fingitur numeratum venditori, & postea ab emptore retro acceptum in satisfactionem sui crediti, extinguit obligationem; tunc enim non fit locus reviviscenæ per evictionem fundi, quia non tollitur res quæ fuit extinctio, sed perempta prorsus remanet primævis actio ob existentiam pecuniæ fictè numeratæ, quæ substituit obligationem, & emptori solum consulari per actionem ex empto, vel evictio, nis, l. si libera C. de sent. l. eleganter ubi glo. ff. de pignor. action. l. si prædictum C. de evictio. Dec. conf. 449. n. 37. Fab. de Ann. conf. 35. n. 7. & segg. C. conf. 90. n. 5. & 6. Fontanell. de pact. nupt. claus. §. gl. §. 14. n. 35. & segg. plenissime Surd. dec. 266. n. 4. & segg. pluribus exornat & ibi Hodiern. n. 6. & segg. cum aliis in dec. bo. meo Paulucii 26. Martii 1684. §. at ubi.

Et quamvis hodie unico replicaretur, quod prædicta procedunt ad effectum agendi, non autem retinendi pro ten. da possessione ex primævis iuribus, adhuc durare dicatur causa pignoris & vis prioris hypotheca, Mantie. decis. 43. nu. 16. & segg. Fab. de Ann. d. conf. 90. nu. 3. Canvet. decis. 43. per tot. Assen. de execut. §. 7. cap. 56. per tot. Tamen responsum fuit id procedere posse, quando revera evincitur fundus, quod in presenti non videtur contingere ex sola immisione in Salviano, quæ solum auferit temporalem detentationem, ut firmatur dec. 151. n. 20. & segg. p. 19. & in aliis sequentibus confirmatoriam; & tunc solum quo ad posteriores creditores, quorum respectu ideò hypotheca non extinguitur, quia actus emptionis, ex quo resultat extinctio, utpote inter alios gestus, non debet eis nec præjudicare, nec prodesse; & in his terminis loquuntur auctoritates mox allegatæ: sed aliter dicendum est respectu debitoris & fideiussoris, quibus jus requiritur ex contractu; nam quoad eos emptio extinguit debitum, & plenè operatur effectum suum, unde sublata personalia corrumpit etiam totaliter hypothecaria, adeò non est amplius exercibile ius antiqui pignoris, & contractum, bene distinguit Surd. dec. 266. n. 7. §. & segg. Medic. exam. 47. n. 33.

Corruente igitur hypotheca, frustra excipitur de retentione, quia Pompilius iam soluti ab omni nunc obligationis sunt anteriores, & ideò contra eos non potest allegari retentione, glo. ff. in assiduis, vera licet C. qui posterior. in pign. & probat 9. decisio causæ impressa, 19. rec. dec. 151. p. 19. & segg. confirmata in dec. 270. n. 11. ad p. 19. cum aliis in decis. Emin. Matthæi 16. Junii 1681. §. Præterquam.

Et ita utraque &c.